

Raad 6 oktober 2016.

Voorzitter, de gemeenteraad krijgt middels een adviesnota de keuze voorgelegd om te gaan herindelen met de gemeenten Geldermalsen en Neerijnen. Een tussenstap van eerst ambtelijke samenwerking of het uitstellen van enkele jaren alvorens tot herindeling te komen wordt uitgesloten. Het is dus aan de gemeenteraad van Lingewaal om te besluiten tot een herindeling in één keer of vooralsnog te kiezen voor zelfstandigheid. Strikt formeel gezien valt er een definitief besluit in 2017, maar vanavond ja zeggen is toch een belangrijke stap naar een onomkeerbaar besluit.

De ChristenUnie heeft het hele proces tot nu toe kritisch gevolgd en vaak haar bedenkingen aangegeven. Met name toen besloten werd om slechts één optie voor de bestuurlijke toekomst van Lingewaal uitgebreid te onderzoeken. Onze fractie vindt dat je jezelf als gemeente daarmee tekort doet. Wij zijn een gezonde bestuurskrachtige gemeente die wat te bieden heeft aan een fusiepartner. En ook niet duidelijk wordt wat deze beoogde herindeling onze burgers oplevert. Er zijn grote zorgen over o.a. het handhaven van het leefbaarheidsniveau, over de uitwerking van ons manifest, over het woningbouwprogramma, over de grondposities van Geldermalsen, de betrokkenheid van inwoners versus politiek, enz. Om tot een ingrijpend besluit als herindelen over te gaan, moeten deze zaken eerst volledig duidelijk zijn.

De cruciale vraag is: moeten wij herindelen en waarom zouden wij die keuze willen maken? Het is aan de gemeenteraad van Lingewaal om over haar bestuurlijke toekomst te beslissen. Er ligt een heldere uitnodiging van de provincie Gelderland en de buurgemeenten Geldermalsen en Neerijnen om tot een snelle herindeling over te gaan. Daarnaast krijgen gemeenten steeds meer taken vanuit het Rijk toebedeeld. De meest genoemde argumenten om over te gaan tot herindelen zijn dan ook de bestuurskracht en de kwetsbaarheid. Ik kom daar zo op terug.

Ons laatste raadsbesluit is genomen op 28 januari van dit jaar. De uitwerking hiervan is beslist onvoldoende. Er valt veel over op te merken, maar ik beperk me even tot punt 9. Ik citeer: voordat een vervolgstap in de samenwerking genomen kan worden, moet bestuurlijke helderheid bestaan over bovengenoemde beslispunten onder 4. En onder 4 staat: Dat een definitief besluit aangaande bestuurlijke fusie pas aan de orde kan zijn indien:

- a. een definitief besluit aangaande bestuurlijke fusie (zijnde een herindelingsontwerp o.g.v. de Wet algemene regels herindeling) pas aan de orde kan zijn indien de in de Uitvoeringsagenda Manifest 2015-2020 benoemde projecten op een punt zijn gebracht dat zij ook voor het gemeentebestuur van de nieuw te vormen gemeente onomkeerbaar zijn, en
- b. tevens uit een objectief en met feiten onderbouwde analyse blijkt dat een, al dan niet aan een bestuurlijke fusie voorafgaande, ambtelijke fusie niet doelmatig of onnodig kostbaar is."

Onderzoeksbureau Seinstra van de Laar geeft op meerdere plaatsen in het land positieve adviezen mbt ambtelijke samenwerking. Vreemd dat men in onze situatie snel tot een kort en negatief advies komt. Van groot belang achten wij de uitwerking van het Manifest. Er is nu geen waterdichte garantie voor de realisatie van de projecten. Die moet er zijn, anders kunnen we op basis van ons eerder genomen raadsbesluit geen vervolgstap nemen. Graag de visie van de portefeuillehouder hoe zeker de uitvoering van de projecten van het Manifest onder een nieuw gevormd gemeentebestuur is.

Bestuurskracht, bestuurscultuur en financiën.

Bestuurskracht gaat over het vermogen om plannen om te zetten in daden.

Lingewaal toont al vele jaren een grote bestuurskracht die alomteweesd wordt.

Bestuurlijk is er een grote eensgezindheid met ruim voldoende kwaliteit en mede door de inzet van de ChristenUnie in het college is de financiële positie van Lingewaal al jaren positief. We zijn een gezonde stabiele gemeente. Cijfers en rapporten van o.a. de accountant bevestigen dit. Kwetsbaarheid speelt bij een kleinere gemeente altijd een rol, maar indien nodig worden deskundige personen ingehuurd. De ChristenUnie heeft dan ook de vaste overtuiging dat onze gemeente de komende tien jaar nog zeker zelfstandig kan blijven en wellicht nog veel langer.

De gemeente is de eerste overheid voor de inwoners, zo stelt het Rijk. En 33% van de gemeenten telt nu minder dan 20.000 inwoners.

Uit de rapporten behorend bij het voorstel om te komen tot een herindeling blijkt dat het financieel gezien niet aantrekkelijk is voor burgers en bedrijven in Lingewaal om over te gaan tot bestuurlijke samenwerking en dus een nieuwe gemeente. De kosten zullen flink stijgen. We moeten rekening houden met een kostenverhoging voor burgers en bedrijven van 15 tot 20 %. De grafieken voor o.a. weerstandsvermogen, risico's en belastingdruk uit de begrotingsscan van de provincie en de rapporten van onze accountant laten een mooi beeld zien van Lingewaal en een beduidend minder mooi beeld van de andere gemeenten en de eventuele nieuwe gemeente.

Daarnaast zit voor de ChristenUnie de grootste zorg vooral in de afstand die ontstaat tussen politiek en gemeenschap en de verschillende bestuursculturen van de drie gemeenten. De raadsleden van Lingewaal zijn gemotiveerde volksvertegenwoordigers die midden in de samenleving staan. Juist door de kleinschaligheid kun je heel betrokken zijn en weet je wat er speelt. De korte lijnen en het kennen van de raadsleden, de wethouders en burgemeester wordt door onze inwoners hoog gewaardeerd. Dat geldt ook voor de dienstverlening door de gemeente. Met een herindeling wordt hier fors op ingeleverd. We tellen dan 26 kernen waarvan Geldermalsen op afstand de grootste is. De onrust in de politiek van de beide andere gemeenten in de laatste jaren en hun financiële positie duiden op een heel andere bestuurscultuur dan in Lingewaal. Dat geeft voor de ChristenUnie reden tot zorg, ook met het samenvoegen van de ambtelijke organisaties. Jaren zal het kosten om tot een gezonde werkbare eenheid te komen.

De leefbaarheid in de kernen van Lingewaal staat op een hoog peil. Overal zijn passende voorzieningen in de vorm van scholen, dorpshuizen en zorgaanbieding. Ook kennen we een rijk verenigingsleven dat we op een goede manier kunnen faciliteren. De burgerparticipatie is succesvol en heeft al tot vele mooie resultaten geleid. De woningbouwprogrammering wordt over alle vijf de kernen naar behoefte uitgerold. Op al deze zaken zijn we enorm trots en we koesteren die. Maar we hebben grote zorgen of we dit in stand kunnen houden in de nieuw te vormen gemeente. Vorige week nog hoorden we vanuit de ambtelijke organisatie een prachtige visie op de woningbouwplannen voor Lingewaal. Terecht enthousiast gebracht, maar wij vrezen dat er bij een ja vanavond niets van terecht zal komen.

Geen draagvlak onder de inwoners van Lingewaal.

Onderzoek naar draagvlak binnen onze gemeente is gedaan dmv gehouden burger consultaties in alle kernen in 2014 en 2016. In 2014 gaven we 3 opties mee: zelfstandig blijven, herindelen in 2018 in de Vijfheerenlanden en de derde optie zelfstandig blijven en daarbij samenwerken in Gelderland met Tiel, Culemborg en Geldermalsen.

De uitkomsten waren duidelijk. Een grote meerderheid (70%) van de inwoners van Lingewaal koos voor volledige zelfstandigheid met als alternatief zelfstandig blijven met samenwerking in Gelderland.

De gemeenteraad besloot daarop om de mogelijkheden tot samenwerken in Gelderland te onderzoeken. Al snel kregen wij een voorkeur scenario gepresenteerd: ambtelijke dan wel bestuurlijke samenwerking met Geldermalsen en Neerijnen. Op dit moment is duidelijk dat een samenwerking op ambtelijk niveau wordt overgeslagen, terwijl dit wel de opdracht was van de gemeenteraad in de destijds aangenomen motie.

In januari 2016 hebben we als gemeenteraad het laatste besluit mbt dit onderwerp genomen. Een groot aantal beslispunten en daarin opgenomen de besluiten van het aangenomen amendement. En vanavond wordt ons voorgelegd om de uitkomsten maar te accepteren en toch direct door te stomen naar een bestuurlijke herindeling per 1 januari 2019. Het is duidelijk niet in lijn met hetgeen de raad van Lingewaal voorstaat. En als we geloofwaardig willen zijn, dan kunnen we hier geen ja op zeggen. We mogen meepraten, maar de regie ligt duidelijk ergens anders. De ChristenUnie is van mening dat wij veel meer stelling moeten nemen in dit proces en meer moeten kijken naar de belangen van Lingewaal en haar inwoners. Die inwoners hebben ook het recht om een grotere inbreng te hebben. De haast om alles binnen één raadsperiode af te handelen is wat ons betreft niet gepast en niet uit te leggen aan onze inwoners.

De burgerconsultaties in 2016 lieten weinig aan de verbeelding over. Heel gedecideerd lieten de inwoners weten geen herindeling te willen. Velen lieten merken goed geïnformeerd te zijn. Steeds terugkerende argumenten werden gehoord van de slechte financiële positie van de andere gemeenten, zorgen om de bestuurscultuur en de grote afstand die ontstaat naar de politiek. Men is duidelijk heel tevreden over de gemeente Lingewaal.

De gemeente is monopolist op het gebied van lokaal bestuur. Inwoners van een gemeente horen iets te zeggen te hebben over de positie van hun gemeente. Zij kiezen de

gemeenteraad, maar bij heel fundamentele keuzes, zoals bijvoorbeeld het zelfstandig voortbestaan van de gemeente, moeten zij op zijn minst worden geraadpleegd. Dat hoort bij de democratische legitimiteit. Wij hebben in alle haast nog wel burgerconsultaties gehouden, maar een goed onderbouwd referendum zou meer op zijn plaats zijn. De uitkomsten van de consultaties laten overigens een duidelijk nee tegen herindelen horen. Daar kunnen en mogen we niet aan voorbijgaan. In 2014 werden de uitkomsten omarmd, maar wat doen we nu? Zullen de echte volksvertegenwoordigers opstaan?

De ChristenUnie is van mening dat er niet tot een herindeling besloten mag worden. In de verkiezingsprogramma's van 2014 van de diverse politieke partijen in Lingewaal wordt gesteld dat we zo lang mogelijk zelfstandig zullen blijven en deze raadsperiode zal er geen beslissing vallen. Sommigen noemden het onderwerp niet eens. Nu worden onder stoom en kokend water allerlei rapporten en voorstellen geproduceerd om ons voor de volgende verkiezingen een nieuwe gemeente GNL te laten zijn. Zulke belangrijke beslissingen met zo'n grote impact en daarvoor steeds zo weinig tijd gekregen om in te lezen, te overleggen en te besluiten. Een slechte zaak. Deze raad heeft altijd gepleit voor zorgvuldigheid boven snelheid. Alleen deze keer niet?? Nu het voorstel om voor de volgende gemeenteraadsverkiezingen van 2018 het onomkeerbare besluit genomen te hebben om te fuseren. Voor een zo belangrijk besluit tussen 2 verkiezingen door heel merkwaardig en wij vinden dat dit niet kan. Als we het goed begrepen hebben dan moet in juni volgend jaar het herindelingsontwerp klaar zijn en dan neemt de provincie het over. Als het anders is, horen we het graag.

Moeten we bang zijn om alleen als kleine gemeente in de regio over te blijven?

Nee, angst is een slechte raadgever en er is geen enkele reden voor. Onze grote opgaven blijven ondergebracht in de samenwerkingsverbanden. Er verandert niets in de veiligheidsregio, we blijven bij Avres de sociale dienst, bij de ODR omgevingsdienst Rivierenland, bij de AVRI, enz.

En mocht in de toekomst blijken dat een herindeling onontkoombaar is, dan zullen wij nog steeds een aantrekkelijke partner zijn. De te stellen voorwaarden en de besluitvorming daarover zal ook dan volledig bij onze gemeenteraad liggen. Daar hoeft niemand zich zorgen over te maken.

Herindelen moet van onderaf komen, stelt de provincie en het Rijk.

Gezien het hiervoor gestelde is dat in Lingewaal niet het geval en we hoeven het ons niet op te laten leggen!

De ChristenUnie heeft alle vertrouwen in onze eigen bestuurskracht van college, gemeenteraad en ambtelijke organisatie, in de betrokkenheid van de inwoners en organisaties, in de kracht van de samenleving die een hoge vorm van leefbaarheid garandeert in iedere kern. Wij hebben volop mogelijkheden en kunnen de toekomst aan.